

ἀποστῆναι. [fr. 71. § 5—7.] ὁ δὲ μὴ κακοθελῶς ταῦτα ποιῶν ἢ νομίζων μὴ εἶναι τὸ πρᾶγμα κληρονομιᾶν, οὐκ ἀπόλλυσι τὸ δίκαιον τῆς ἀποστάσεως.¹ εἰ δὲ καὶ μετὰ τὸ ἀποστῆναι τι τούτων ἐποίησεν, οὐχ ὑπόκειται μὲν ὡς κληρονόμος, ἔχουσι δὲ κατ' αὐτοῦ τὴν περὶ κλοπῆς εἰς τὸ διπλάσιον ἀγωγὴν οἱ δανεισταί.² fr. 71. § 8. 9.

Ἐὰν γράψω σε κληρονόμον εἰπὼν „ἐὰν μὴ κληρονομήσης ἔσσω τοῦδε τοῦ χρόνου ἔστω ὁ δεῖνα κληρονόμος“ καὶ ἀποθάνῃς μὴ κληρονομήσας, οὐκ ἀναγκάζεται ὁ ὑποκατάστατος περιμεῖναι τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου. fr. 72.

νς'. Ὁ γραφὴς κληρονόμος εἰς τὸ ἥμισυ ἐὰν κατὰ πλάνην κληρονομήσῃ εἰς τέταρτον, οὐδὲν ἐπραξεν. fr. 75.

ξβ'. Ἐὰν ὑποκαταστάς ἐτέρῳ ὁ ἔνστατος καὶ τὴν ἰδίαν κληρονομήσας ἔνστασιν ἀποθάνῃ πρὶν ἢ ἀρμόσῃ ἢ ὑποκατάστασις, οὐ παραπέμπει αὐτὴν κληρονόμοις. fr. 82.

Ἐὰν τις εὐλόγως ἀπολιμπανόμενος κληθῇ εἰς κληρονομίαν καὶ μὴ γνοῦς μηδὲ κληρονομήσας τελευτήσῃ, βοηθοῦνται οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ διὰ ἀποκαταστάσεως· οὔτε γὰρ δύναται δεκτὴν ἡγεῖσθαι αὐτοῦ ὑπὸ προκουράτορος αἰτηθεῖσαν διακατοχήν. fr. 86 pr.

Ἀφιστάμενοι οἱ ἐνηβοὶ κληρονομίας καὶ τὰς ἀγωγὰς ἄς

Sin autem non malo animo id fecerit, vel putans non esse rem hereditariam, non amittit ius abstinendi. Et si postquam abstinuisset quid eiusmodi fecerit, non tenetur quasi heres, sed contra eum habent furti actionem in duplum creditores.

fr. 71. § 8. 9.

Si te heredem scripsero his verbis „nisi heres factus fueris intra id tempus, ille heres esto“ et decesseris antequam adieris, non cogitur substitutus expectare reliquum tempus. fr. 72.

Qui ex semisse heres scriptus est, si per errorem ex quadrante adierit, nihil egit. fr. 75.

Si alteri substitutus institutus ex propria institutione adit et mortuus est antequam locus foret substitutioni, hanc heredibus non transmittit. fr. 82.

Si quis iusta ex causa absens vocatus sit ad hereditatem et nesciens non adierit mortuusque sit, adiuvantur heredes eius per restitutionem; nec enim potest rata haberi eius per procuratorem petita possessio bonorum. fr. 86 pr.

Impuberes ab hereditate abstinentes et actiones, quas

¹ ἀποκατάστασεως Cod. ² δ | νίσται Cod.

περὶ ἐπερωτήσεων ἔξω διαστηρίου γενομένων καὶ περὶ
προστίμων τῶν ἀπὸ ἀρχόντων.

- α'. Ἐπερώτησις οὐ συνίσταται, εἰ μὴ ἐκατέρου
λαλοῦντος, ὅθεν οὔτε κωφὸς οὔτε ἄλλος οὔτε
ἐπταετῆς οὔτε ὁ ἀπὼν ἐπερωτῶν δύναται, εἰ μὴ
διὰ δούλων παρόντων καὶ ὁ θέλων ἐν ἀπουσίᾳ
γίνεσθαι ἔνοχος: — fr. 1 pr. D. 45, 1.

Κελεύει τῷ δούλῳ καὶ ἐνέχεται ὡς κελεύσας: —
fr. 1 pr.¹

Ἐὰν ὁ ἐπερωτῆσας διπλοῦν ἀποθάνῃ, ἕκαστος
τῶν αὐτοῦ κληρονόμων πρὸς τὸ ἴδιον μέρος ἔχει
τὴν ἐπερώτησιν. ταῦτα καὶ ἐπὶ τῆς τῶν καρπῶν
ἀγωγῆς καὶ τῆς περὶ μελλούσης ζημίας καὶ τῆς
περὶ καινοτομίας. αὐτὰ μέντοι ἐπερωτώμενοι
οὔτε ἀποκαθιστᾶν ἐκ μέρους τὴν καινοτομίαν
οὔτε διεκδικῆσθαι δύναται ἐν μέρει: — fr. 4. § 2.

Ἐπερώτησις ἐστὶ συνθήκη ῥημάτων, δι' ᾧ
ἀποπρίνεται τις πρὸς τὴν ἐ[πε]ρώτησιν ποιεῖν τι
ἢ δίδουαι.² τῶν ἐπερωτήσεων ἢ μὲν ἐνοχοποιεῖ τὸν
ὁμολογοῦντα, ὥστε καὶ ἄλλους δοῦναι τὸ αὐτὸ
προσομολογούντας, οὓς θέλει ὁ ἐπερωτῶν, ἢ δὲ
ποιεῖ τὸ ἀρέσκον τῷ λαμβάνοντι.³ fr. 5. § 1. 2.

SATISACCEPTIO⁴ ἐστὶν ἐπερώτησις ἢ ἐνε-
χυράζουσα τὸν ὁμολογοῦντα ὥστε καὶ ἄλλους
δοῦναι τὸ αὐτὸ προσομολογούντας. ὥσπερ γὰρ
SATISFACTIO λέγομεν τῷ ἀρεσαμένῳ λαβεῖν
τι, οὕτως SATISACCEPTIO τὸ λαβεῖν αὐτὸν
οὓς θέλει ἐπερωτωμένους: — fr. 5. § 3.

- β'. Ἡ ἀδύνατος αἰρέσις εἰς μὲν τὸ ποιητὸν συγ-
κειμένη ἀκυροῖ τὴν ἐπερώτησιν, εἰς δὲ τὸ μὴ ποιη-
τὸν οὐκ ἀκυροῖ. ἀλλὰ καὶ χωρὶς αἰρέσεως ἐστὶν
ὡς ἔταν εἴπη· ἐὰν μὴ ἄψωμαι τοῦ οὐρανοῦ: — fr. 7.

Ὁ παῖς τοῦ αἰχμαλώτου ἐν πολιτείᾳ ἐπερωτῶν
ὑποστρέφοντι αὐτῷ προσπορίζει. ὁ ἐπερωτῶν πέντε
νομῖ ἢ δέκα ἐπὶ τὰ πέντε ἔχει τὴν ἀγωγὴν. καὶ
ὁ ἐπερωτῶν ἰανουαρίῳ ἢ φεβρου(α)ρίῳ, τῷ φε-
βρου(α)ρίῳ δοκεῖ ἐπερωτᾶν: — fr. 11. 12.

- γ'. Ἐὰν χρεωστῆς μοι πέτρον ἢ παῦλον [καὶ] ὁ
εἷς ἐξ ἑτέρας αἰτίας ἐμὸς γίνεται, (καὶ) χρεωστει-
ταί μοι ὁ ἄλλος. fr. 16 pr.

¹ Ita cod. Sed interpungendum est post παρόντων.
Cf. latinam versionem necnon Digestorum textum.

² Hucusq. Syn. ³ locus corruptus. Quaedam initio ex-
ciderunt. ⁴ In cod. SATISACERTIO (male enim
graeci P latinum cum q graeco confundunt). Legendum:
satisacceptio.

de stipulationibus extra iudicium factis et de multis a
magistratibus irrogatis.

Stipulatio non consistit, nisi utroque loquente,
quare neque surdus neque mutus neque septennis
neque absens stipulari potest, nisi per servos prae-
sentes. Et qui vult in absentia obligari iubet servo
et tenetur utpote qui iussit: — fr. 1 pr. D. 45, 1.

Si is qui duplam stipulatus est decesserit, unus-
quisque ex heredibus eius pro parte sua habet actio-
nem ex stipulatu. haec (servantur) et in actione
ex stipulatione fructuaria et damni infecti et ex
operis novi nuntiatione. Qui vero haec promiserunt
neque opus pro parte restituere neque pro parte
defendi possunt. fr. 4. § 2.

Stipulatio est conceptio verborum, per quae re-
spondet aliquis ad interrogationem faciendi quid vel
dandi. stipulationum altera obligat promissorem ut
alios det qui idem adpromittant, quos velit stipu-
lator, altera satisfacit ei qui accipit. fr. 5. § 1. 2.

Satis acceptio est stipulatio quae promissorem
obligat, ut et alios det adpromissores; sicut enim
satisfactum dicimus ei qui id accipit, quo sit con-
tentus, ita satis acceptum, cum ei dantur quos vult
promissores. fr. 5. § 3.

Impossibilis condicio in faciendum quidem con-
cepta stipulationem infirmat; in non faciendum vero
(concepta) non infirmat; immo non est condicionalis
(stipulatio), si quis dicat: si caelum non attigero. fr. 7.

Filius eius, qui ab hostibus est captus, si dum
est in civitate stipulatur, ei revertenti acquirit. Qui
stipulatur quinque aureos vel decem, quinque petere
potest. Et qui stipulatur ianuario vel februario,
februario stipulari videtur. fr. 11. 12.

Si Petrum et Paulum mihi debeas [et] alter ex
alia causa meus fiat, alter mihi debetur. fr. 16 pr.

- ιζ'. Ἐπερώτησις τῆς προαιρέσεως ἠρητημένη τοῦ ὁμολογοῦντος οὐκ ἔρρωται: —¹ fr. 17. Stipulatio, quae a promissoris arbitrio pendet, non valet. fr. 17.
- ιη'. Ὁ δεύτερον τὸ αὐτὸ ὁμολογῶν ἄπαξ μόνον ἐνέχεται: — fr. 18. Qui bis idem promittit semel tantum tenetur. fr. 18.
- ιβ'. Ἐὰν χαλκὸν ἐπερωτήσω σε νομίζων αὐτὸν χρυσὸν εἶναι, ἔρρωται ἐπὶ τῷ χαλκῷ ἢ ἐπερώτησις, ἔχω δὲ κατὰ σου τὴν περὶ δόλον ἀγωγὴν, ἐὰν ἐν εἰδήσει ἀπατήσης: — fr. 22. Si aes de te fuero stipulatus putans id aurum esse, valet aeris nomine stipulatio; habeo vero contra te de dolo actionem, si sciens deceperis. fr. 22.
- ιδ'. Καλῶς ἐπερωτῶ τὸ χρεωστούμενόν μοι ἐξ ἑτέρας ἐπερωτήσεως ἐκβαλλομένης παραγραφῆς: — fol. 55^r. fr. 25. Recte stipulor quod mihi ex alia stipulatione debetur, quae potest exceptione excludi. fr. 25.
- ις'. Αἱ αἰσχροὶ ἐπερωτήσεις ἀνίσχυροί εἰσιν, ὡς ὅταν τις ὁμολογῇ φόνον ποιεῖν ἢ ἱεροσυλίαν· οὔτε γὰρ ἀγωγὴ ἐκ τῶν τοιούτων ἀρμόζει.² fr. 26. 27. Turpes stipulationes inutiles sunt, veluti si quis promittat homicidium se facturum vel sacrilegium: neque enim actio ex eiusmodi [stipulationibus] competit. fr. 26. 27.
- ιζ'. Ὁ ἐπερωτῶν παραδοθῆναι αὐτῷ πράγμα οὐ τὴν δεσποτείαν, ἀλλὰ τὴν παράδοσιν δοκεῖ ἐπερωτῶν. fr. 28 ibid. Qui rem sibi tradi stipulatur non proprietatem sed traditionem videtur in stipulationem deducere. fr. 28.
- ιη'. Ἐὰν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ δούλου, περὶ οὗ ἐπερωτῶμεν, πλανώμεθα, περὶ δὲ τὸ σῶμα συναίνωμεν, ἔρρωται ἢ ἐ[πε]ρώτησις. fr. 32 ib. Si circa nomen servi, de quo stipulamur, erremus, circa autem corpus consentiamus, valet stipulatio. fr. 32.
- ιθ'. Ὁμολογῶν δοῦναι πέτρον ἐν δὴλῃ ἡμέρᾳ, ἀποθνήσκοντος αὐτοῦ πρὸ τῆς ἡμέρας, οὐκ ἐνέχεται. fr. 33 ib. Qui promittit dare Petrum certa die, mortuo eo ante diem, non tenetur. fr. 33.
- Ἐὰν ἐπερωτήσω γενέσθαι³ τὸ κατὰ φύσιν μὴ δυνάμενον γενέσθαι, ἄχρηστος ἢ ἐπερώτησις, ὡς περὶ ὅτε ἐπερωτῶ τὸ μὴ δυνάμενον δοθῆναι εἰ μὴ ἄρα παρὰ τὸν ἐπερωτηθέντα γέγονε τὸ μὴ δυνηθῆναι δοῦναι. Εἰ δὲ καὶ ὁ νόμος κωλύει γενέσθαι τὸ ἐπερωτηθέν, ἄχρηστος ἢ ἐπερώτησις, ὡς ὅταν ὁμολογήσω γαμῆσαι τὴν ἀδελφὴν μου.⁴ fr. 35 pr. § 1. Si stipulatus fuerim fieri id quod natura non potest fieri, inutilis [est] stipulatio; veluti cum stipuler [dari] id quod non potest dari, nisi forte propter reum promittendi factum est ut non possit dari. Et si lex vetet fieri id quod in stipulationem deductum est, inutilis [est] stipulatio, veluti cum promittam ducturum sororem meam. fr. 35 pr. § 1.
- λα'. Ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις τὴν ἐπερώτησιν κατὰ τοῦ ἐπερωτήσαντος ἐρμηνεύομεν.⁵ ἐὰν ἐγὼ ἐπερωτήσω δέκα ἐμοὶ καὶ δέκα πέτρον δοῦναι, τὰ αὐτὰ τὰ δέκα δοκῶ ἐπερωτηκέναι. fr. 38. § 18. 19. In dubiis stipulationem contra reum stipulandi interpretamur. si stipulatus fuero mihi decem et Petro decem dari, eadem decem videor stipulatus esse. fr. 38. § 18. 19.
- Ἐὰν δούλῳ μου ἢ υἱῷ μου ὑπεξουσίῳ ἐπερωτήσω, ἐμοὶ προσπορίζομαι. fr. 39. Si servo meo aut filio meo, qui in potestate mea est, stipulatus ero, mihi adquireo. fr. 39.
- μα'. Καὶ ὁ υἱὸς μου ἐπερωτῶν τὸν δούλόν μου ἐμοὶ προσπορίζει. fr. 40. Et filius meus interrogans servum meum mihi acquirit. fr. 40.
- μβ'. Ὁ ἐπερωτῶν αὐτῷ δοθῆναι ἐν τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ οὐ δύναται κινεῖν πρὸ συμπληρώσεως τοῦ ἐνιαυτοῦ· τὸ αὐτὸ καὶ περὶ μηνός. fr. 42. Qui stipulatur sibi dari hoc anno non potest agere antequam compleatur annus. idem et de mense. fr. 42.
- Καλῶς ἐπερωτῶ μετὰ θάνατόν μου δοθῆναι τῇ θυγατρὶ μου, καὶ κὰν μὴ κληρονομήσῃ — — ἔχει ἀγωγὴν. καλῶς δὲ καὶ μετὰ θάνατον τῆς θυγατρὸς μου ἐπερωτῶ δοθῆναί μοι. fr. 45. § 2. Recte stipulor post mortem meam dari filiae meae et quamvis heres non fiat [utilem] habet actionem. Recte quoque post mortem filiae mea stipulor dari mihi. fr. 45. § 2.

¹ Habet Syn. ² hucusque Syn., ubi deest γὰρ.³ deest in Syn. hoc verbum. ⁴ haec habet Syn.⁵ hucusq. Syn.

- ἴση ἐστὶν ἡ ἐπερωτήσις τόδ' εἰπεῖν ὅτε ἀπο-
θάνῃ καὶ ἐὰν ἀποθάνῃ. fr. 45. § 3.
- μδ'. Ἐὰν ἀλλότριον δοῦλον ὁμολογήσω δοῦναι καὶ
ἐλευθερωθῆ, οὐκ ἐνέχομαι· ἀρκεῖ γὰρ μοι τὸ
ἀπηλλάχθαι δόλον καὶ ῥαθυμίας: — fr. 51.
- Ἐὰν τὸν αὐτὸν δοῦλον σὺ μὲν χωρὶς αἰρή-
σεως, ἄλλος δὲ ὑπὸ αἰρέσειν ὁμολογήσῃ μοι καὶ
μετὰ τὸ ποιῆσαί σε ὑπέροφθαι ἀποθάνῃ πρὸ
ἐκβάσεως τῆς αἰρέσεως, σὺ μόνος ἐνέχῃ· οὐ μὴν
ὁ ἄλλος, οὐδὲ τῆς αἰρέσεως ἐξιούσης· εἰ δὲ μὴ
ἀπέθανεν, ἀλλ' ἐποίησα ἀποχῆν, ἐνέχεται ὁ ἄλλος
μετὰ τὴν ἐκβασιν τῆς αἰρέσεως. fr. 56. § 8.
- νε'. Ὅτε ἐπερωτηθῶ ἐλαίον ὑπὸ ἡμέραν ἢ ὑπὸ
αἰρέσειν, τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἀρμόζει ἡ ἀπαίτησις
τὴν διατίμησιν δίδωμι. fr. 59.
- ξς'. Ὁ ἦπτων τῶν εἴκοσι ἐτῶν οὐ καλῶς ἐπερωτᾷ
τὸν ἴδιον χρεώστην ἐλευθερῶσαι δοῦλον αὐτοῦ. ὁ
μέντοι ὢν εἴκοσι ἐτῶν δύναται: — fr. 66. D. 45, 1.
- ολδ'. Τῶν ἐπερωτήσεων αἱ μὲν εἰσι φανεραὶ, αἱ δὲ
ἀφανεῖς. φανεραὶ εἰσιν αἱ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐκφωνή-
σεως ἔχουσαι δῆλον καὶ τί καὶ ποῖον καὶ πόσον,
ὡς νομίματα δέκα καὶ ἀγρὸν κορνηλιανὸν καὶ
δοῦλον πέτρον¹ καὶ σίτου ἀφρικῶν καλλίστου
μοδίους ἑκατον καὶ οἴνου καμπάνου ἀρίστου
κεράμους ἑκατον. fr. 74.
- οε'. Αἱ δὲ μὴ τοιαῦται ἀφανεῖς εἰσὶν καὶ ὁ ἐπε-
ρωτῶν σίτου καλοῦ ἀφροῦ ἢ οἴνου καμπάνου
ἑκατον κεράμους ἀδήλως ἤγουν ἀφανῶς ἐπερωτᾷ
ἐπειδὴ ἡ ποιότης ἀπορεῖται: — fr. 75 pr.
- Ὁ δὲ ἐπερωτῶν καλλίστου φανερώς ἐπερωτᾷ·
ἐκεῖνο γὰρ δηλοῖ, οὐτινος οὐκ ἐστὶ κρεῖττον. fr. 75. § 2.
- Ὁὐ περιέχονται τῇ ἐπερωτήσει τοῦ ἀγροῦ οἱ
ὄντες ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐπερωτήσεως καρποί.
fr. 78. § 1.
- Ὅτε ἱερὸν οὔτε μνημεῖον πράγμα οὔτε τὸ
διηνεκῶς τῇ δημοσίᾳ χρήσει ἀφορισθὲν ἐπερωτῶν
δύναται οὔτε τὸν ἐλεύθερον ἀνθρώπον, κἂν εἰ
δύναται δοῦλος ὁ ἐλεύθερος γενέσθαι καὶ ὁ ἱερὸς
ἢ ὁ δημοσίος ἰδιωτικός.² fr. 82. § 5.
- Ἐὰν τὸν ἤδη ἀποθανόντα δοῦλον ἐπερωτήσω
λαβεῖν ἀπὸ τοῦ κλέπτου ἢ τοῦ ὑπέροφθαι ποιή-
σαντος, ἔρρωται ἡ ἐπερωτήσις· ἐξ ἑτέρας δὲ
αἰτίας ἀνισχύρως ἐπερωτῶ τὸν τελευτήσαντα ἤδη.
fr. 83. § 7.
- Ὁ δούλην ἔγκυον ὁμολογῶν παριστᾶν καλῶς
αὐτὴν καὶ χωρὶς τοῦ τοκετοῦ παρίστησιν.
fr. 83. § 8.
- Ἐρωμένως γυνὴ τὸν ἄνδρα ποιήνῃ ἐπερωτᾷ
ἐὰν συγκοιτασθῇ τῇ παλλακίδι αὐτοῦ. fr. 121. § 1.

¹ Hucusq. ex scholiis Basil. F. Hb. ² Hucusq.
Bals. ad *Nomoc.* 2, 1 (Voell. II, 877).

Aequalis est stipulatio [sive] dicatur cum morie-
tur [sive] et si morietur. fr. 45. § 3.

Si alienum servum promisero dare et manu-
missus fuerit, non tenebor. sufficit enim me doli
et culpa esse expertem. fr. 51.

Si eundem servum tu sine condicionem alius vero
sub condicionem promiserit mihi [dare] et post
moram a te factam [is] mortuus fuerit antequam
condicio existeret, tu solus teneris, non vero alius,
ne condicionem quidem existente. Si vero non est
mortuus, sed acceptum feci, tenetur alius postquam
exstiterit condicio. fr. 56. § 8.

Cum promisero oleum in diem vel sub condi-
cionem, [eius] temporis, quo competit petitio, aesti-
mationem dabo. fr. 59.

Minor viginti annorum non recte interrogat
suum debitorem ut manumittat servum suum. Qui
vero viginti annorum est potest. fr. 66. D. 45, 1.

Stipulationum quaedam sunt certae, quaedam
incertae. Certae sunt quae ex ipsa pronuntiatione
manifestum habent et quid et quale et quantum [de-
beatur]; veluti solidi decem, et ager cornelianus et
servus Petrus et tritici africani optimi modii centum
et vini campani optimi amphorae centum. fr. 74.

Quae non sunt eiusmodi, incertae sunt et qui
stipulatur frumenti africani boni vel campani vini
centum amphoras incerte, hoc est non manifeste,
stipulatur, quoniam qualitas in dubio est. fr. 75 pr.

Qui vero stipulatur optimum certum stipulatur
illud enim significat, quo non est melius. fr. 75. § 2.

Stipulatione fundi non continentur fructus tem-
pore stipulationis exstantes. fr. 78. § 1.

Neque rem sacram neque religiosam neque per-
petuo publico usui inservientem [dari] stipulari
possum neque liberum hominem, quamvis possit
liber servus fieri et res sacra vel publica privata.
fr. 82. § 5.

Si iam defunctum servum stipulatus fuero acci-
pere a fure vel ab eo qui moram fecit, valet sti-
pulatio: ex alia vero causa inutiliter stipulor eum
[dari] qui iam mortuus est. fr. 83. § 7.

Qui ancillam praegnatam promittit sistere, recte
eam et sine partu sistit. fr. 83. § 8.

Utiliter uxor a viro poenam stipulatur si con-
cubuerit concubinae suae. fr. 121. § 1.

Ἐὰν ἐπερωτηθῶ μὴ ποιεῖν δόλον καὶ ποιήσω, ἐνέχονται οἱ κληρονόμοι ὥσπερ τοῦ ἐν χρήσει διδομένου καὶ τῆς παραθήκης. fr. 121. § 3.

[Ἀνήβου]ς χωρὶς τοῦ ἐπιτρόπου δοῦλον ὁμολογήσας ἐγγυητὴν δέδωκε καὶ τοῦ ἀνήβου ὑπέσθαι ποιήσαντος, ὁ δοῦλος ἀπέθανεν· οὐκ ἐνέχεται ὁ ἐγγυητὴς οὔτε ὁ ἀφῆλιξ. ὑπέσθαι γὰρ ἀφῆλιξ οὐ δοκεῖ ποιεῖν, ὅς οὐδὲ ἐνάγεσθαι δύναται.¹ ζῶντος δὲ τοῦ δοῦλου, ἐνάγεται ὁ ἐγγυητὴς. fr. 127.

Ἐὰν ὑπεξούσιος μέλλων δανείζειν λάβῃ ἐγγυητὴν καὶ μετὰ αὐτεξουσιότητα δανείσῃ, οὔτε ὁ δανεισάμενος οὔτε ὁ ἐγγυητὴς τῷ πατρὶ ἐνέχεται. fr. 132. § 1.

Ὁὐ καλῶς ἐπερωτῶ τινα ποιῆν ἐκ τοῦ μὴ γαμηθῆναι μοι, οὔτε μὴν τὴν ἤδη γαμηθεῖσάν μοι ἐπερωτῶν δύναμαι ποιῆν, εἰ λύσει τὸν γάμον· τὰ αὐτὰ καὶ περὶ γυναικὸς ἐπερωτώσεως τὸν ἄνδρα.² fr. 134 pr.

fol. 31^r. Ἦνίκα ὁμολογία μεταξὺ παρόντων γράφεται, πιστεύεται ἡγεῖσθαι ἢ ἐπερωτήσεις, κἂν μὴ ἔγκαιται: —³ fr. 134. § 2. D. 45, 1.

Ἐὰν δοῦλον ἐπερωτήσω σε καὶ σὺ ὁμολογῶν δίδουαι ἐν ἐφέσῳ χρόνῳ δηλ. — — — — — τὴν ποιότητα καὶ τὴν φύσιν τοῦ ἐπερωτηθέντος καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸ διάστημα — — — — χρόνον ἐν ἡμέρῃ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ· καὶ τὸ ὅπως γὰρ ὑπὸ ἡμέραν ἐπερωτηθὲν καλῶς πρὸ τῆς ἡμέρας καταβάλλεται, εἰ καὶ ἀπαιτεῖσθαι οὐ δύναται· εἰ δὲ συντομώτερον ἔλθῃ εἰς ἔφεσον, εὐθέως ἐνέχεται: — fr. 137. § 2.

Ὁ ὁμολογήσας ἐν τῇδε δίδουαι τῇ ἀτελείᾳ εἰ μὴ πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτῆς παρελθῶσιν, ἐνέχεται: — fr. 138 pr.

Ὅτε κινεῖται ἢ τοῦ διπλοῦ περὶ τῆς ἐπερωτήσεως κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ προτοῦ, πάντες εἰς τὸν ὀλόκληρον ἐνάγονται καὶ πάντες εἰς ὀλόκληρον ὄφελον διεκδικεῖν. καὶ τοῦ ἐνὸς μὴ διεκδικουῦντος — — — — — ἐστὶ γὰρ ἀδιαίρετος ἢ διεκδικήσις· ἢ δὲ καταβολὴ ὑπὲρ τοῦ μέρους γίνεται: — fr. 139.

Si promisero dolum non facturum et fecero tenentur heredes, sicuti in commodato et in deposito. fr. 121. § 3.

Pupillus sine tutore servum [dari] cum promississet, fideiussorem dedit et, pupillo moram faciente, servus mortuus est: non tenetur fideiussor neque pupillus. moram enim pupillus facere non videtur, qui neque conveniri potest. vivo autem servo, convenitur fideiussor. fr. 127.

Si filiusfamilias mutuum daturus acceperit fideiussorem et post emancipationem dederit, neque mutuum accipiens neque fideiussor patri tenentur. fr. 132. § 1.

Non recte stipulor ab aliqua poenam [dari] si mihi non nupserit, neque ab ea quae mihi nupta sit stipulari possum poenam [dari] si solverit matrimonium. eadem [dicantur] et de muliere quae a viro stipulatur. fr. 134.

Quando cautio inter praesentes scribitur, creditur praecessisse stipulatio, quamvis non sit inserta. fr. 134. § 2. D. 45, 1.

Si servum [dari] a te stipulatus fuero tuque promittens Epheso dari tempore — — — — — et naturam rei promissae et tempus et distantiam — — — — — nam et quod expresse in diem est promissum recte ante diem solvitur, quamvis peti non possit: quod si celerius Ephesum perveniat, statim tenetur. fr. 137. § 2.

Qui nundinarum tempore dare promisit, nisi omnes earum dies praeterierint, tenetur. fr. 138 pr.

Quum actio dupli ex stipulatione exercetur adversus heredes venditoris, omnes in solidum conveniuntur et omnes in solidum debent defendere; uno vero non defendente — — — — — est enim indivisa defensio; solutio autem pro parte fit. fr. 139.

B. μέ. τ.
Δυγ. τ. β.

ΤΙΤΛΟΣ Β', ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΓ'

περὶ δύο ἐνεχομένων παρ' ἑαυτῶν ἀποκαθισταμένων.

α'. Ὁ ἐπερωτῶν ἔνοχος ἐπερωτῶν λέγεται, καὶ ὁ ἐπερωτώμενος ἔνοχος ἐπερωτώμενος. fr. 1. D. 45, 2.

β'. Ὅταν δύο τὴν αὐτὴν ὁμολογῶσιν ἢ ἐπερωτήσωσι ποσότητα, ἕκαστος αὐτῶν εἰς ὀλόκληρον χρεωστεῖ καὶ ἕκαστος εἰς ὀλόκληρον χρεωστεῖται, ὅθεν τῇ τοῦ ἐνὸς ἀπαιτήσῃ ἢ καταβολῇ ἐκάστου ἢ ἐνοχῇ λύεται. fr. 2.

¹ hucusque similiter *Epitome* XIX, 31. ² *Nomoc.* 13, 4 et *Bals.* *ibid.* (Voell. II, 1100). ³ habet *Syn.*

TITULUS II, LIBRI XLIII

de duobus reis.

l. 45. *Dig.*
t. 2.

Qui stipulatur reus stipulandi dicitur, qui promittit reus promittendi. fr. 1. D. 45, 2.

Cum duo eandem promittant quantitatem vel stipulentur, uterque eorum in solidum tenetur et uterque in solidum creditor est, quare unius petitione vel solutione utriusque solvitur obligatio. fr. 2.

ς'. Ἐἴ τι¹ δύο ἐπερωτήσω καὶ μόνον ὁ εἷς ὁμολογήσῃ, αὐτὸς ἐνέχεται, εἴ τι ὁ ἐπερωτηθεὶς παρὰ δύο τῶ ἐνὶ ὁμολογήσῃ, αὐτῶ μόνῳ κατέχεται· δυνάμεθα δὲ καὶ ἀπὸ τῶν δύο καὶ ἀπὸ τοῦ μόνου ἐνὸς ἐγγύας λαμβάνειν: — fr. 6. § 1.

ιβ'. Ἐὰν μὴ πρόσκειται τῇ ὁμολογίᾳ τὸ ἕκαστον εἰς ὀλόκληρον ἐνέχεσθαι, οὐ γίνονται δύο ἐναγόμενοι, ἀλλὰ πρὸ VIRILI PORTIONE² ἐνέχονται. fr. 11. § 2.

ιγ'. Οὐ δύναται ὁ ἐναγόμενος μετὰ τὸ ἐναχθῆναι παρὰ τοῦ ἐνὸς τῶν ἐπερωτησάντων τῶ ἐτέρῳ καταβαλεῖν: — fr. 16.

ιδ'. Εἴτε παρὰ πάντων τῶν κληρονόμων ὀνομαστὶ εἴτε παρὰ τινῶν εἴτε παρὰ πάντων ὑπεξελών τινας ληγατεύσω, πρὸς τὰ κληρονομία μέρη ἐνέχονται: — fr. 17.

ΤΙΤΛΟΣ Γ', ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΓ'
περὶ ἐπερωτήσεων δούλων.

α'. Ἀδιάφορον ἐστὶν εἴτε ἐαυτῶ εἴτε τῶ δεσπότη εἴτε ἀπροσώπως ὁ δούλος ἐπερωτᾷ. fr. 1 pr. D. XLV, 3.

fol. 31^v. Ἐὰν ὁ δούλος μου ἐπερωτήσῃ δοθῆναι τῶ συνδούλῳ αὐτοῦ, οὕτως ἐστὶν ὡς ἐμοὶ ἐπερωτήσας: — fr. 1. § 3.

Εἰ δὲ δούλῳ ἀλλοτρίῳ, ἀχρηστος ἢ ἐπερωτήσῃς, ὡς περὶ εἰ ὁ δεσπότης αὐτοῦ ἐπερωτήσεν. ib.

ιβ'. Ἐὰν ἀλλότριος δούλος ἐμοὶ καὶ σοὶ καλῆ πίστει δουλεύσῃ, ὅπερ ἂν ἐκ τῶν ἐμῶν πραγμάτων κτήσῃται, ἐμοὶ μόνῳ προσπορίζεται· τὸ γὰρ μὴ ἂν ἐκ τῶν σῶν πραγμάτων σοὶ προσπορισθῆναι οὐ δύναται. καὶ ἐπὶ τῶν ἀληθῶν δὲ δεσποτῶν τὸ μὴ δυνάμενον³ ἐνὶ προσπορισθῆναι τῶ ἐτέρῳ προσπορίζεται. fr. 29 ib.

ιγ'. Ὁ κληρονομιαῖος δούλος καὶ τῇ κληρονομίᾳ καὶ τῶ ἐσομένῳ κληρονόμῳ καλῶς ἐπερωτᾷ. fr. 35 ib.

Ὁ μέντοι κληρονομιαῖος δούλος οὐκ ἐστὶν ἀπρομήθευτος· κατέχεται γὰρ τῶ παντὶ δικαίῳ τῆς κληρονομίας: — fr. 36 ib.

Ὁ δούλος μου ἀχρήστως ἐπερωτᾷ τὸν ἀπελεύθερόν μου διδόναι αὐτῶ ὑπηρεσίας. εἰ μέντοι μὴ προσθήσῃ τὸ „ἐαυτῶ“ ἀλλὰ ἀπροσώπως ἐπερωτήσῃ, ἔρρωται: — fr. 38 ib.

B. μς' τ'
Δγ. ι ε'.

ΤΙΤΛΟΣ Δ', ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΓ'
περὶ ἐπερωτήσεων πραιτωρίων.

α'. Τῶν πραιτωρίων ἐπερωτήσεων τρία εἰσὶν εἶδη· ἢ γὰρ δικαστικά⁴ εἰσιν, ὡς ἢ ἀπὸ κρίσεως ἱκανοδοσίας καὶ ἢ περὶ καινοτομίας ἢ καντιονιλίαι, ἐξ ὧν ἀγωγή καινὴ τίκτεται, ὡς ἢ περὶ

¹ Εἴτε cod. ² PORTION cod. ³ τοῦ μὴ δ—ένου cod.

⁴ dubia lectio.

Si a duobus quid fuero stipulatus et unus dumtaxat promiserit, ipse tenetur; et si a duobus interrogatus quid uni promiserit, ei soli tenetur; possumus autem et ab utroque et ab alterutro cautiones accipere. fr. 6. § 1.

Si non additur promissioni ut quisque in solidum teneatur, non fiunt duo rei promittendi, sed pro virili portione tenentur. fr. 11. § 2.

Non potest is qui convenitur, postquam lis contestata est ab uno reorum stipulandi, alteri solvere. fr. 16.

Sive ab omnibus heredibus, sive a quibusdam, sive ab omnibus excepto aliquo legavero, pro hereditariis partibus tenentur. fr. 17.

TITULUS III, LIBRI XLIII
de stipulationibus servorum.

Nihil refert sibi, an domino, an vero sine persona servus stipuletur. fr. 1 pr. D. 45, 3.

Si servus meus stipulatur dari conservo suo, perinde est atque si mihi stipuletur: — fr. 1. § 3.

Si vero servo alieno, inutilis est stipulatio, tanquam si dominus eius fuisset stipulatus. ib.

Si alienus servus mihi et tibi bona fide serviat, quidquid ex mea re acquirit mihi soli acquirit; id enim quod non est ex rebus tuis non potest tibi adquiri. et in veris dominis quidquid uni adquiri non potest alteri acquiritur. fr. 29 ib.

Hereditarius servus et hereditati et futuro heredi recte stipulatur. fr. 35.

Hereditarius ergo servus non est pro derelicto: continetur enim universo iure hereditatis. fr. 36.

Servus meus inutiliter stipulatur a liberto meo sibi dari operas. Quod si [verbum] „sibi“ non adiecerit, sed impersonaliter fuerit stipulatus, valet [stipulatio]. fr. 38.

TITULUS IV, LIBRI XLIII
de stipulationibus praetoriis.

Praetoriarum stipulationum tres species sunt; aut enim iudiciales sunt, veluti ex sententia satisfactio et de novo opere aut cautionales, ex quibus nova actio oritur, sicut legatorum et de tutela

l. 46.
Dig. tit. 5.

τῶν ληγάτων καὶ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπερωτήσεις καὶ ἢ περὶ ἐγγυῆς καὶ ἢ περὶ μελλούσης ζημίας, ἢ κοιναὶ ὡς ἐπὶ τοῦ παραστήναι δικαστηρίῳ: — Πᾶσα δὲ ἐπερωτήσεις κατ' οἰκίαν φύσιν καντιοναλία ἐστὶ διὰ τὸ περιποιεῖν τὸ ἀσφαλές.

fr. 1 pr. — § 4. D. 46, 5.

ζ'. Αἱ πραιτώρια ἐπερωτήσεις ἐγγυᾶς ἀπαιτοῦσιν, οὐ μὴν ἐνέχυρα οὔτε ἀργύριον ἢ χρυσίον παρατίθεσθαι ἐν τάξει ἀσφαλείας. fr. 7 ib.

θ'. Ἐὰν ὁ πραιτωρ εἰς τινα χρόνον ὀρίσας τὴν ἀσφάλειαν ὑστερον εἰς μακροτέραν αὐτὴν ἐκτείνῃ προθεσίαν, οἱ ἐκ τῆς πρώτης ἐπερωτήσεως ἐνεχόμενοι ἔχουσι παραγραφὴν. fr. 10 ib.

ια'. Ἐπὶ τῶν ἐπερωτήσεων τῶν „ὅσου ἐστὶ τὸ πρᾶγμα“ κἀλλίον ἐστὶ ῥητὸν ἐπιτίθεσθαι ποσὸν, ἐπειδὴ δύσχερής ἐστὶν ἢ τοῦ διαφέροντος ἀπόδειξις. fr. 11 ib.

B. ἢ τοῦ νό-
τ. λζ'.

ΤΙΤΛΟΣ Ε', ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΓ'

περὶ οὗ ἡ δεσποτεία ἀμφιβάλλεται.

β'. Δύναται ὁ πῆρ ὑπὲρ θυγατρὸς ὑπεξουσίας ἐπερωτᾶν καὶ κινεῖν τὴν ἀγωγὴν. c. 2. C. VIII, 37.

δ'. Καλῶς ἐπερωτᾶ ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα, ἵνα ἐξῆ αὐτῇ ὅταν τελευτήσῃ τὸ ἥμισυ τῆς προικὸς ὅτινι βούλεται καταλιμπάνειν: — c. 3 ibid.

ε'. Οὐκ ἀεὶ τις ἀπὸ ψιλῆς ἐπαγγελίας κατέχεται: εἰ μὲντοι προσομολογήσῃ, ὅτι „εἰ μὴ ποιήσω ποινὴν δίδωμι,“ παραβαίνων τὴν ἐπαγγελίαν δίδωσι τὸ πρόστιμον: —¹ c. 5.

ιγ'. Ἰστέον ὅτι πᾶσα ἐπερωτήσεις εἴτε ἐν δόσει εἴτε ἐν ποιήσει εἴη εἴτε μικτῇ, καὶ εἰς κληρονόμους καὶ κατὰ κληρονόμων παραπεμπέσθω, κἄν μνήμη γέγονεν αὐτῶν κἄν μὴ· ὁ γὰρ τοῖς πρωτοτύποις εἰσετέτακτο, δυνατὸν καὶ τοὺς κληρονόμους ποιῆσαι, καὶ οὐ χρὴ τῇ ἀκριβείᾳ τοσοῦτον προσέχειν: —² c. 13.

ΤΙΤΛΟΣ ς', ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΓ'

περὶ συναλλάγματος παρεπιθέσεως ἐπερωτήσεως.

α'. Ὁ ἄνηβος χωρὶς ἀνθεντίας τοῦ ἐπιτρόπου ἐπερωτηθεὶς οὐ κρατεῖται: — c. 1. C. VIII, 38.

β'. Τὰ συνοικέσια ἐλεύθερα θέλουσιν εἶναι, ὅθεν εἴτε σύμφωνον εἴτε ἐπερωτήσεις γένηται ὥστε μὴ ἐξεῖναι διαζύγιον πέμπειν, ἀνίσχυρά ἐστὶν. c. 2.

δ'. Ἐὰν συμφωνήσωσι τινες ὥστε τὸν προτελευτῶντα τῷ ἐτέρῳ δίδόναι τὴν οὐσίαν τὴν ἰδίαν, ἄχρηστον τὸ γεγονός ὡς κατὰ τῶν καλῶν τρόπων ὄν· οὔτε γὰρ σύμφωνον οὔτε ἐπερωτήσεις οὕτω γενομένη ἰσχύει: —³ c. 4 ib.

¹ habet Syn. ² fere isdem verbis Syn. ³ habet Syn.

stipulatio et de fideiussione et de damno infecto, aut communes, sicuti de in iudicio sistendo. Omnis autem stipulatio per naturam suam cautionalis est, quoniam securitatem parit.

fr. 1 pr. — § 4. D. 46, 5.

Praetoriae stipulationes fideiussiones requirunt, non vero pignera, neque argentum aut aurum ut praebeantur in vicem cautionis. fr. 7.

Si praetor in certum tempus finierit satisfactionem et postea in ulteriorem diem eam protraxerit, ii qui ex priorē stipulatione tenentur exceptionem habent. fr. 10.

In stipulationibus „quanti ea res erit“ melius est certam inducere quantitatem, difficilis enim est eius quod interest demonstratio. fr. 11.

TITULUS V, LIBRI XLIII

de eo, cuius de proprietate litigatur.

l. VIII.
Cod. ti. 37.

Potest pater pro filia in potestate stipulari et exercere actionem. c. 2. C. 8, 37.

Recte mulier a viro stipulatur, ut liceat sibi cum morietur dimidium dotis cui voluerit relinquere. c. 3.

Non perpetuo quis ex nuda promissione tenetur: igitur si promiserit „nisi fecero, poenam dabo“ et transgressus fuerit promissionem, poenam dabit. c. 5.

Sciendum est omnem stipulationem, sive in dando sive in faciendo consistat, sive mixta sit, et heredibus et adversus heredes transmitti, sive mentio facta sit eorum sive non sit: quod enim auctoribus impositum est possunt et heredes facere neque oportet supertilitati tantum indulgere. c. 13.

TITULUS VI, LIBRI XLIII

de contractu insertae stipulatione.

Impubes qui sine tutoris auctoritate promisit non tenetur. c. 1. C. VIII, 38.

Matrimonia libera esse debent, ideoque sive pactum sive stipulatio facta sit, quominus liceat repudium mittere, inutilis est. c. 2.

Si pacti fuerint quidam, ut is qui antea fuerit mortuus alteri det bona propria, inutile est quod actum est utpote contra bonos mores. neque enim pactum neque stipulatio eiusmodi valet. c. 4.

^ε π ληγάτων και τῶν πίστει καταλιμπανομένων δίδοσθαι.

Ληγάτον ἐστὶ δωρεὰ ἐν διαθήκῃ καταλείπει-
θεῖσα.¹ fr. 36. D. 31.

Ὁ ἔχων τοῦ διατιθέσθαι ἐξουσίαν δύναται
καταλείπειν ληγάτον.² fr. 2. D. 30.

Ὀὐχ ἡ περὶ τὸ ὄνομα πλάνη, ἀλλ' ἡ περὶ τὸ
αὐτὸ τὸ σῶμα τὸ ληγάτον ἀκυροῦ. fr. 4 pr.

Εἰ δὲ καὶ τις ἐσθῆτα ληγατεύσει θέλων ληγα-
τεύσει οἰκοσκευὴν, ἄχρηστον τὸ ληγάτον, ὥσπερ
ἐὰν νομίση τῷ ὀνόματι τοῦ χρυσοῦ περιέχεσθαι
ἤλεκτρον ἢ χαλκοχρυσίον, ἢ τῷ ὀνόματι τῆς
ἐσθῆτος ἄργυρον· τὰ μὲν γὰρ ὀνόματα τῶν
πραγμάτων οὐκ ἐναλλάσσονται τὰ δὲ τῶν ἄνων
ἐναλλάσσονται.³ ibid.

ε'. Ἐπιλογῆς ληγατευθείσης, ἀπαξ ἐπιλέγεσθαι
δυνατόν.⁴ fr. 5 pr.

θ'. Τὰ παρὰ τοῖς πολεμίοις καλῶς ληγατεύεται
καὶ τῇ ἐπανόδῳ βεβαιοῦνται. fr. 9.

ι'. Ὑπεξούσιος οὔτε πρὸ τοῦ κληρονομήσει οὔτε
παρὰ κέλυσιν τοῦ πρὸς ἐπιλέγεσθαι δύναται. fr. 10.

Ἡ μεταγενεστέρα γραφὴ ἐν τοῖς ληγάτοις
ἐστὶ βεβαιότερα· δυνάμεθα γὰρ τὰ προλαβόντα
— — εἰ δὲ τὸ αὐτὸ ὑπὸ διαφόρους αἰρέσεις
ἀφαιρεθῆ, τῇ ὕστερα προσέχομεν. fr. 12. § 3.

Ἐὰν ῥήτον ποσὸν ληγατεύσω ταῖς θυγατρῶσι
μου ἐννοήσας καὶ περὶ κνοφορουμένης, μὴ τικτο-
μένης αὐτῆς, τὸ πᾶν αἰ ἐν φύσει λαμβάνουσι.
fr. 15. § 1.

fol. 48^v.

ιδ'. Ἐὰν πράγμα ἠνωμένως δύο τισὶ ληγατευθῆ,
ὧν ὁ εἷς οὐκ ἦν ἐν φύσει, μόνον τὸ ἥμισυ ὁ
περιῶν λαμβάνει.⁵ fr. 16 pr.

ις'. Ἐὰν πολλοῖς ληγατευθῆ καὶ μὴ λεχθῆ μέρος,
ἐξ ἴσου λαμβάνουσι.⁶ fr. 19. § 2.

ιζ'. Ἐὰν ἔχων δύο δούλους ληγατεύσῃ τὸν ἕνα
καὶ μὴ δηλοῦται ποῖον, ὁ ληγατάριος ἔχει τὴν
ἐπιλογὴν.⁷ fr. 20.

κ'. Ἐὰν μέρος οὐσίας ληγατευθῆ, χωρὶς καρπῶν
δίδοται, εἰ μὴ ὑπέρθεσιν ὁ κληρονόμος ἐποίησεν.
fr. 23.

¹ habet Syn. ² fere isdem verbis Attaliata 39, 1.

³ paucis omissis exhibet Ἰπνuc. ⁴ habet Syn., quae
l. δύναται. ⁵ habet Syn. ⁶ habet Syn. ⁷ habet Syn.

de legatis et de iis quae dari fidei commissae sunt.

Legatum est donatio testamento relicta.
fr. 36. D. 31.

Qui habet testamenti faciendi potestatem potest
relinquere legatum. fr. 2. D. 30.

Non error circa nomen, sed circa ipsum corpus
legatum infirmat. fr. 4.

Si quis vestem legaturus suppellectilem legaverit,
inutile est legatum, veluti si appellatione auri puta-
verit contineri electrum vel aurichalcum et appel-
latione vestis argentum; nomina enim rerum non
mutantur, hominum autem mutantur. ibid.

Electione legata semel eligi potest. fr. 5 pr.

Ea quae apud hostes sunt recte legantur et
postliminio confirmantur. fr. 9.

Filiusfamilias neque ante aditionem neque prae-
ter iussum patris eligere potest. fr. 10.

Posterior scriptura in legatis magis valet; pos-
sumus enim priora — — si idem vero sub diversas
condiciones ademptum sit, posteriorem inspicimus.
fr. 12. § 3.

Si certam quantitatem legavero filiabus meis
cogitans et de ea quae in utero est, si haec nata
non fuerit, totam superstitibus accipiunt. fr. 15. § 1.

Si res coniunctim duobus legata fuerit, quorum
unus non erat in rerum natura, solum dimidium
superstes accipit. fr. 16 pr.

Si pluribus legatum fuerit neque pars dicta sit,
ex aequo accipiunt. fr. 19. § 2.

Si duos servos habens quis unum legaverit et
utrum non apparet, legatarius electionem habet.
fr. 20.

Si pars substantiae legata sit, sine fructibus
datur, nisi moram heres fecerit. fr. 23.

Καὶ τὸ μῆπω ὄν ἐν φύσει καλῶς ληγατεύεται, ὡς τὸ γεννησόμενον ἀπὸ τῆςδε τῆς δούλης ἢ οἱ γεννησόμενοι καρποὶ ἢ ἡ ἔσομένη [γονή] τῶν θορμαμάτων.
fr. 24 pr.

Ἀχρήστως τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν, ἣν ἔχω, ληγατεύω, εἰ μὴ τὴν δεσποτείαν ἐπικτήσωμαι.
fr. 24. § 1.

Ἀπλὸν πράγμα ἐὰν ληγατευθῆ καὶ ἀπόληται, ὁ ληγατέριος ζημιούται, εἰ μὴ δόλος καὶ ῥαθυμία τοῦ κληρονόμου γέγονεν ἢ ὑπέρθεις εἰς τὸ μὴ δοθῆναι ἔνθα ἦν.¹
fr. 26. § 1.

Ἐὰν μέρος οὐσίας ληγατευθῆ, ἐπιλογὴν ὁ κληρονόμος ἔχει ἢ τὸ μέρος τῶν πραγμάτων δοῦναι ἢ τὴν ἀποτίμησιν αὐτῶν· τῶν μέντοι ἀδιαιρέτων καὶ δυεδιαιρέτων πάντων τὸ τίμημα δίδωσιν.²
fr. 26. § 2.

Ἀνυατόν ἐστι καὶ δι' ἐνὸς πράγματος ἢ καὶ πλειόνων πληρωθῆναι τὸ ληγατευθὲν μέρος ἢ συναυούντος τοῦ ληγατερίου ἢ τοῦ δικαστοῦ αὐθεντοῦντος, ἵνα μὴ ἀναγκασθῆ ὁ ληγατέριος ἀπὸ ἐκάστου τὸ ἥμισυ ἐκδικεῖν.
fr. 27.

Καὶ τὸ ὑπὸ παραγραφῆν χρεωστούμενόν μοι καὶ τὸ πραιτώριον καὶ τὸ ἐξ ἐπερωτήσεως καλῶς ληγατεύεται μοι καὶ οὐ μειοῦται τῷ φάλκιδιῳ.
fr. 28.

κς. Εἰ δὲ μῆτε ἐν τρόπῳ μῆτε ἐν χρόνῳ μῆτε ἐν αἰρέσει μῆτε ἐν τόπῳ ὑπέρθεις εἶχεν, ἀχρήστως ληγατεύεται.
fr. 29.

Ἐὰν πολλοὺς ἔχων πέτρους ληγατεύσω σοι πέτρον καὶ μὴ δηλοῦται ποῖον, ὁ κληρονόμος ἔχει τὴν ἐπιλογὴν.³
fr. 32. § 1.

κδ'. Ἐὰν τὸ αὐτὸ πράγμα δύο τισὶ συνεζευγμένως ληγατευθῆ, εἰ καὶ ὁ μὲν κινεῖ τὴν τῶν πραγμάτων ἀπαιτητικὴν ἀγωγὴν, ὁ δὲ τὴν ἐκ διαθήκης βοήθειαν, ἀνὰ ἥμισυ λαμβάνουσι. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ διεζευγμένων εἰ μὴ δεχθῆ ὡς ὁ διαθήμενος ἀφελόμενος αὐτὸ ἀπὸ τοῦ πρώτου τὸ πᾶν ἠθέλησεν δοθῆναι τῷ δευτέρῳ ἢ ἐξ ὀλοκλήρου ἐκάστῳ διὰ τῆς γραφῆς ἀποδείκνυται τὸ δοθέν· τότε γὰρ τῷ μὲν τὸ πᾶν, τῷ δὲ τὸ τίμημα δίδεται καὶ ὁ
fol. 47'. προκαταρξάμενος πρῶτος τὴν ἐπιλογὴν ἔχει ποῖον βούλεται λαβεῖν· ἐπειδὴν δὲ ἐπιλέξῃται, οὐ μεταβαίνει πρὸς τὸν ἕτερον.
fr. 33. D. 30.

λ'. Ἐνθα δὲ μεταγαγεῖν αὐτὸ ἠθέλησεν, ὁ πρῶτος οὐδὲν λαμβάνει κἄν μὴ δύναται συνίστασθαι τὸ ληγάτον εἰς πρόσωπον τοῦ δευτέρου: —
fr. 34 pr.

Ἐὰν οἱ μὲν συνεζευγμένοι εἰσιν, οἱ δὲ διεζευγμένοι, πρόσωπον ἐνὸς ἐπέχουσιν οἱ συνεζευγμένοι.⁴
fr. 34 pr.

Et quod nondum in rerum natura est recte legatur, veluti id quod nascetur ex hac ancilla vel futuri fructus vel [foetus] futuri pecorum. fr. 24 pr.

Inutiliter lego usumfructum quem habeo, nisi proprietatem quaesiero. fr. 24. § 1.

Certa res si legata fuerit et perierit, legatarius damnum sentit, nisi dolus aut negligentia heredis intervenerit aut mora, ut non daretur ubi fuerat. fr. 26. § 1.

Si pars hereditatis fuerit legata, electionem heres habet, utrum partem rerum det an earum aestimationem. Earum vero, quae dividi non possunt aut difficiliter possunt, omnium aestimationem dat. fr. 26. § 2.

Potest et per singulam rem vel per plures impleri portio legata vel consensu legatarii vel auctoritate iudicis, ne cogatur legatarius ex quaque re dimidium vindicare. fr. 27.

Et id quod sub exceptionem debetur mihi et honorarium debitum et debitum ex stipulatu recte mihi legatur neque minuitur falcidia. fr. 28.

Si neque modo neque tempore neque condicione neque loco moram habebat [id quod debetur], inutiliter legatur. fr. 29.

Si plures habens Petros [servos], tibi Petrum legavero neque apparet quem, heres habet electionem. fr. 32. § 1.

Si eadem res duobus coniunctim legata fuerit et alter intendit rerum vindicatoriam actionem, alter vero ex testamento remedium [adhibet], singuli dimidiam accipiunt. Idem et si disiunctim, nisi probetur testatorem legatum a priore adimere, et alteri dari universum voluisse, aut in solidum singulis per scripturam datum ostendatur; tunc enim alteri res, alteri aestimatio datur et qui prior litem contestatur antea electionem habet utram velit accipere; postquam vero elegerit, non transit ad alterum. fr. 33. D. 30.

Ubi vero transferre id voluit (testator), prior nihil accipit, quamvis non possit in alterius persona legatum consistere. fr. 34 pr.

Sin vero quidam coniuncti sint, quidam disiuncti, personam unius sustinent coniuncti. fr. 34 pr.

¹ habet Syn.² habet Syn.³ habet Syn.⁴ habet Syn.

Ἐὰν τὸ αὐτὸ πράγμα πολλάκις μοι ἐν τῇ αὐτῇ διαθήκῃ ληγατευθῇ, ἅπαξ μόνον ἢ τὸ πρῶμα ἢ τὴν ἀποτίμησιν λαμβάνω. εἰ δὲ ἐν διαφόροις διαθήκαις, ἀπὸ μὲν τῆς μᾶς τὸ πρῶμα, ἀπὸ δὲ τῆς ἄλλης τὸ τίμημα λαμβάνω.¹

fr. 34. § 1. 2.

Εἰ δὲ τι τῶν σταθμισμένων ἀριθμουμένων μετρούμενων ἐν τῇ αὐτῇ διαθήκῃ ληγατευθῇ μοι πολλάκις, λήψομαι αὐτὸ πολλάκις, εἰ ὁ διαθέμενος τοῦτο ἠθέλησεν. [fr. 34. § 3.] εἰ μὴ ἄρα τὰ ἐν ἀρχῇ κείμενα ἑκατὸν νομῶν ληγατευθῇ μοι πολλάκις· ταῦτα γὰρ ἑοίκασι δήλω πράγματι: —

fr. 34. § 4.

Ἐὰν δύο τισὶ ληγατευθῇ πρῶμα, ὧν ὁ εἰς κληρονόμος ἐστίν, οὐ καλῶς αὐτῷ ἀφ' ἑαυτοῦ ληγατεύεται, ἀλλὰ τοῦτο τῷ συλληγαταρίῳ ἀρμόζει. εἰ γὰρ καὶ δυσὶ κληρονόμοις γραφῆσιν, τῷ μὲν εἰς οὐγκίας ἕνδεκα, τῷ δὲ εἰς μίαν, ληγατευθῇ πρῶμα, ὁ μὲν εἰς τὰς ἕνδεκα οὐγκίας κληρονόμων ἕνδεκα οὐγκίας ἔξει τοῦ ληγάτου, ὁ δὲ ἕτερος μίαν. εἰ δὲ ληγατάριος γένηται κληρονόμος ἑνὸς τῶν κληρονόμων, ἀμείωτον ἔξει τὸ ληγατευθὲν αὐτῷ: —²

fr. 34. § 13.

Καλῶς ληγατεύω σοι ἀγρὸν ἐπὶ τὸ μέρος αὐτοῦ σχεῖν καὶ τὸ μέρος γὰρ τοῦ ἀγροῦ ἀγρὸς λέγεται: —

fr. 34. § 15.

ιβ. Ἐὰν ἐληγάτευσά σοι τοὺς ὑφάντας πάντας χωρὶς ὧν ἂν ἑτέρῳ ληγατεύσω, καὶ πέτρῳ τοὺς οἰκογενεῖς πάντας χωρὶς ὧν ἑτέρῳ ληγατεύσω, τοὺς ἅπαντας εὐρισκομένους ὑφάντας καὶ οἰκογενεῖς κοινῶς λαμβάνεται ὡςπερ εἰ δὲ τοὺς ὑφάντας χωρὶς τῶν οἰκογενῶν ληγατεύω εἶτα καὶ τοὺς οἰκογενεῖς χωρὶς τῶν ὑφάντων, τοὺς ἅμα ὑφάντας καὶ οἰκογενεῖς οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἔξει: —

fr. 36 pr. § 1.

Ἐὰν ληγατευθῇ δοῦλος δύο τισὶ καὶ τῷ ἐνὶ δώσει αὐτὸν ὁ κληρονόμος, εἶτα πρὶν ἢ ἐναχθῆ παρὰ τοῦ ἄλλου ἀποθάνῃ ὁ δοῦλος, οὐκ ἐνέχεται: —

fr. 36. § 3.

ιγ. Δούλου γενικῶς ληγατευθέντος, οὔτε ὁ κάλλιστος οὔτε ὁ χείριστος δίδεται· οὔτε γὰρ δύναται τὸν διοικητὴν ἐπιλέξασθαι.³

fr. 37 pr.

fol. 47. Ἐὰν περὶ δήλου ἀγροῦ ἐνενόησεν ὁ διαθέμενος καὶ οὐ δηλοῦται δὲ ποίου, ἢ ἐὰν δίσκον ληγατεύσῃ καὶ μὴ δηλοῦται ποίου, ὁ κληρονόμος ὃν θέλει δίδωσιν.

fr. 31. § 1. D. 30.

Si eadem res saepius mihi in eodem testamento legata fuerit, semel tantum vel rem vel aestimationem accipio. Si vero in diversis testamentis, ex uno rem, ex altero aestimationem accipio.

fr. 34. § 1. 2.

Et si quid eorum quae pondere numero mensura continentur in eodem testamento legatum mihi fuerit saepius, saepius id accipiam, si quidem testator hoc voluerit: [fr. 34. § 3.] nisi forte positi in arca centum solidi legati mihi fuerint saepius: nam isti similes sunt certae rei.

fr. 34. § 4.

Si duobus quibusdam res sit legata, quorum alter heres sit, non recte ei a semetipso legatur, sed hoc (i. e. pars quae ei a semetipso legatur) collegatario pertinet. nam si duobus heredibus scriptis, altero ex unciis undecim, altero ex una uncia (scripto) res legetur, qui ex undecim unciis heres est ex undecim unciis habebit legatum, alter vero ex una (uncia). Quod si legatarius fiat heres alterius heredis imminutam habebit rem sibi legatam: —

fr. 34. § 13.

Recte lego tibi fundum ut eius partem habeas, pars enim fundi fundus dicitur.

fr. 34. § 15.

Si legavero tibi textores omnes praeter eos quos alii legavero et Petro vernas omnes praeter eos quos alii legavero, omnes qui inveniantur textores simul et vernae communiter acquirit, sicuti . . . Si vero textores praeter vernas legavero et deinceps vernas praeter textores, eos qui simul textores sint atque vernae neuter nostrum habebit.

fr. 36 pr. § 1.

Si legatus fuerit servus duobus et uni dederit eum heres et deinceps antequam conveniretur mortuus fuerit servus, non tenetur.

fr. 36. § 3.

Servo generaliter legato, neque optimus neque pessimus datur: neque enim potest [legatarius] actorem eligere.

fr. 37 pr.

Si de certo fundo cogitavit testator et non apparet de quo, vel cui lancem legaverit et non apparet qualem, heres quem vult dat.

fr. 37. § 1. D. 30.

¹ habet Syn. ² habet Syn. ³ habet Syn.